

Intervju: dr Vladica Tintor, direktor RATEL-a
105 MILIONA EVRA U BUDŽET SRBIJE OD MOBILNIH OPERATORA

Pitanje: U toku je postupak javnog nadmetanja za radio-frekvencije digitalne dividende. Kakva su Vaša očekivanja i kakva je situacija sa licencama koji ističu sledeće godine za postojeće opsege koji su u upotrebi?

Odgovor: Upravni odbor RATEL-a je 28. 8. 2015. godine usvojio Odluku o pokretanju postupka javnog nadmetanja za izdavanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radio-frekvencija u radio-frekvencijskom opsezu koji su oslobođeni prelaskom na digitalnu televiziju (tzv. digitalna dividenda). Na javni oglas su se javila sva tri mobilna operatora u Republici Srbiji i očekujem da će sva tri ponuđena opsega biti dodeljena ovim operatorima. Na osnovu Pravilnika ministarstva propisana je minimalna cena od 35 miliona EUR za blok od 10 MHz. Država Srbija će po ovom osnovu prihodovati minimalno 105 miliona evra. Što se tiče ostalih frekvencijskih opsega situacija je potpuno jasna pošto shodno uslovima pod kojim su izdate licence mobilnim operatorima, 2016. godine će bez naknade biti automatski produžene postojeće mobilne licence na period od još 10 godina.

Pitanje: Kada pominjete produžavanje licenci, da li se očekuju prihodi od izdavanja novih, odnosno od produžavanja postojećih licenci za fiksnu telefoniju?

Odgovor: Zakon o elektronskim komunikacijama iz 2010. godine je ukinuo režim licenciranja i uveo režim obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja. Dakle, da bi se obavljala delatnost elektronskih komunikacija u Republici Srbiji više nije potrebna licenca, osim u slučajevima javnog nadmetanja. Shodno tome nakon isteka važnosti postojeće, npr. fiksne licence koju poseduje Telekom Srbija, a koja ističe 2017. godine, Telekom Srbija će nastaviti da obavlja delatnost po osnovu upisa u registar delatnosti elektronskih komunikacija, shodno uslovima koje propisuje Pravilnik o opštim uslovima za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja. Prema važećem zakonu operator ne plaća nikakvu naknadu po osnovu upisa u Registar, već nastavlja da plaća godišnje naknade za korišćenje numeracije, korišćenje radio frekvencija i obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija. Isti uslovi važe i za bilo kog novog operatora elektronskih komunikacija.

Pitanje: U toku je postupak privatizacije Telekoma Srbija. Šta mogu da očekuju potencijalni investitori iz perspektive regulatornog okvira?

Odgovor: Kao što je to propisano Zakonom o elektronskim komunikacijama, jedan od osnovnih ciljeva i načela regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija jeste obezbeđivanje predvidivosti poslovanja. I tokom ranijih pokušaja privatizacije Telekoma Srbija investitori su se interesovali šta će biti sa cenama interkonekcije, sa obavezama operatora sa značajnom tržišnom snagom na relevantnim tržištima, obavezama univerzalnog servisa, cenama rominga. RATEL analizira ukupno 9 relevantnih tržišta i obaveza RATEL-a je da najmanje jednom u tri godine vrši njihove ponovne analize. RATEL je nedavno završio javne konsultacije u vezi sa ukupno 5 analiza tržišta i, s obzirom na to da ove ponovljene analize nisu pokazale značajnije promene na ovim tržištima, to se ni obaveze operatora sa značajnom tržišnom snagom nisu menjale.

Što se tiče cene terminacije u fiksne mreže, jasno je da je najveće interesovanje za cenu

terminacije u fiksnu mrežu Telekoma Srbija, kao najvećeg fiksnog operatora. Ova cena je zasnovana na rezultatima troškovnog modela Telekoma Srbija, kako je to propisano Zakonom o elektronskim komunikacijama i, ukoliko se potvrde preliminarni rezultati Troškovnog modela za prethodnu godinu, tu se ne mogu očekivati značajnija pomeranja. Što se tiče cene terminacije u mobilne mreže, ona se zasniva na benčmarkingu cena na uporedivim tržištima u okruženju. S tim u vezi RATEL intenzivno analizira EU iskustva u primeni LRIC troškovnih modela koji dovode do nešto nižih cena terminacije. Generalno, situacija u delu maloprodajnog segmenta mobilnih komunikacija je takva da tržište funkcioniše konkurentno i tu ne treba očekivati značajnije intervencije i promene tržišnih uslova od strane RATEL-a, niti uvođenje dodatnih obaveza za operatore. U vezi sa terminacijom međunarodnog saobraćaja, posebno ističemo činjenicu da RATEL do sada ni jednim svojim aktom nije uticao na ovu cenu, koja će sigurno morati da se menja, ali tek sa ulaskom Srbije u Evropsku Uniju.

Što se tiče proširivanja obima obaveza po osnovu Univerzalnog servisa, Evropska komisija je prepustila nacionalnim regulatornim agencijama da, shodno stepenu razvoja elektronskih komunikacija u svojim zemljama definišu nivo „funkcionalnog pristupa internetu“ koji u većini zemalja EU još uvek nije na nivou širokopojasnog pristupa. S obzirom na stepen razvoja tržišta elektronskih komunikacija u Republici Srbiji, posebno u ruralnim područjima, ne očekujem skoro proširivanje obima obaveza Univerzalnog servisa. Svedoci smo da i bez intervencija regulatora danas sva tri mobilna operatora imaju značajne investicije, kako bi pokrili što veći deo populacije mobilnim internetom, što omogućava velikoj većini građana Srbije, uključujući i one iz ruralnih područja, da koriste internet usluge.

Pitanje: Kako se u praksi realizuje Odluka o snižavanju cena rominga i mogu li cene biti još niže?

Odgovor: Sporazum o snižavanju cena rominga potpisan između ministarstava nadležnih za oblast elektronskih komunikacija Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije je u potpunosti sproveden i već tokom ovog leta korisnici koji su putovali u ove četiri zemlje su mogli da na svojim računima osete efekte snižavanja cena. Odlukama nacionalnih regulatornih agencija utvrđena je dinamika snižavanja cena do 1.7.2017. godine (i nadalje), što doprinosi izvesnosti u poslovanju mobilnih operatora. Nadležna ministarstva su se obraćala Evropskoj komisiji sa molbom da se Uredba (EU) 531/2012 Evropskog parlamenta i Saveta od 13. juna 2012. proširi i na zemlje kandidate, ali je dobijen odgovor da to nije moguće pre formalnog prijema ovih zemalja u EU. Zato je sporazum ograničen na zemlje potpisnice.

Pitanje: Kakav je stav RATEL-a po pitanju davanja mogućnosti da korisnici kupuju ADSL odvojeno od telefonskog priključka?

Odgovor: Iako krajnji korisnici i Internet provajderi ovo vide kao logično i poželjno, to nije tako jednostavna stvar. Potrebno je detaljno sagledati iskustva drugih zemalja na uporedivim tržištima, efekte na maloprodajni i veleprodajni segment i, svakako, uticaj na razvoj širokopojasne infrastrukture, naročito mreže za pristup, u skladu sa Strategijom razvoja širokopojasnih sistema u Republici Srbiji do 2020. godine. Zato moramo pažljivo sagledati sve aspekte i uticaj jedne ovakve mere, kako na krajnje korisnike, tako i na konkurentnost na ovom tržištu. RATEL će svakako nastaviti da se drži stava da regulacijom tržišta ne dovede u pitanje dalje investicije u industriju, već potpuno suprotno, mi želimo da stvorimo uslove za dalji razvoj širokopojasne infrastrukture i širokopojasnih servisa.